

ROKASGRĀMATA KĀDĀS IR TAVAS TIESĪBAS UN IESPĒJAS IZSEKOT BŪVNIECĪBAS PROCESIEM?

RĪGA, 2023

SATURS

Par rokasgrāmatu	1
1. Teritorijas plānošanas posms	2
1.1. Plānošanas dokumenta sagatavošana	7
1.2. Plānošanas dokumentu apstrīdēšana un pārsūdzēšana	12
2. Būvniecības posms	13
2.1. Būvniecības informācijas sistēma	13
2.2. Ko darīt, ja konstatē patvaļīgu būvniecību?	16
2.3. Būvniecību atļaujošo lēmumu apstrīdēšana un pārsūdzēšana	18
3. Citi veidi, kā aizsargāt savas intereses	20

PUBLICĒŠANAS DATUMS:

2023. gada augusts

ROKASGRĀMATAS AUTORI:

Agnese Frīdenberga, Māris Jansons,
Agnija Birule, Inese Tauriņa

Materiāls sagatavots ar Nīderlandes Karalistes vēstniecības Latvijā finansiālo atbalstu projekta „Kā veicināt sabiedrības līdzdalību būvniecības procesā?” ietvaros, ko īsteno biedrība “Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS”

Par rokasgrāmatu

Būvniecības nozare ietekmē ikvienu. Būves rada izmaiņas vidē un ietekmē ikvienu iedzīvotāju neatkarīgi no tā, vai tās atrodas lauka vidū vai blīvi apbūvētā pilsētas teritorijā. Turklāt būvdarbi un būvniecības process rada trokšņus un būvgružus, un līdz ar to apgrūtinājumu.

Šī rokasgrāmata būs noderīga ikvienam aktīvistam, kaimiņam un nevalstiskai organizācijai, lai uzraudzītu aktuālos būvniecības procesus savā apkaimē. Rokasgrāmatas mērķis ir izskaidrot galvenos būvniecības posmus, sniedzot padomus un ieteikumus gan par to, kur meklēt informāciju par teritorijas plānošanas dokumentiem, būvniecības dokumentiem, gan kā rīkoties, ja uzskatāt, ka jūsu tiesības ir aizskartas un būvdarbi neatbilst teritorijas plānojumam, būvniecības prasībām un sabiedrības interesēm.

Būvniecības process kopumā ir visai sarežģīts, taču var izdalīt divus svarīgākos posmus:

- 1** Teritorijas plānošanas posms, kurā tiek paredzēts, kā teritorija attīstīsies un kāda veida apbūve būs pieļaujama. Pašvaldības plānošanu veic, izdodot plānošanas dokumentus, kuros nosaka teritoriju atļauto izmantošanu jeb zonējumu. Svarīgākie plānošanas dokumenti ir teritorijas plānojums, lokālpilnojums un detālpilnojums. Pašvaldība, izdodot būvatļauju, vadīsies pēc šiem dokumentiem, skatoties un analizējot, vai iesniegtā būvniecības iecere atbilst atļautajai teritorijas izmantošanai.
- 2** Būvniecības posms, kurā ieceres realizētājs vēršas būvvaldē ar savu būvniecības ieceri, saņem būvniecību atļaujošu lēmumu un veic būvdarbus.

Rokasgrāmatas pirmajā daļā uzzināsiet, kādi ir teritorijas plānošanas posmā pieņemtie lēmumi, sabiedrības iespējas līdzdarboties lēmumu izstrādē, kā arī informāciju, kur vērsties ar sūdzībām par pārkāpumiem teritorijas plānošanas lēmumu izstrādē. Rokasgrāmatas otrajā daļā uzzināsiet, kur meklēt informāciju par plānotiem vai notiekošiem būvdarbiem, kādas ir jūsu tiesības un iespējas reaģēt un apstrīdēt prettiesisko būvniecību. Trešajā sadaļā ir iezīmētas citas iespējas, kā vērsties pret pašvaldības lēmumiem par būvniecību.

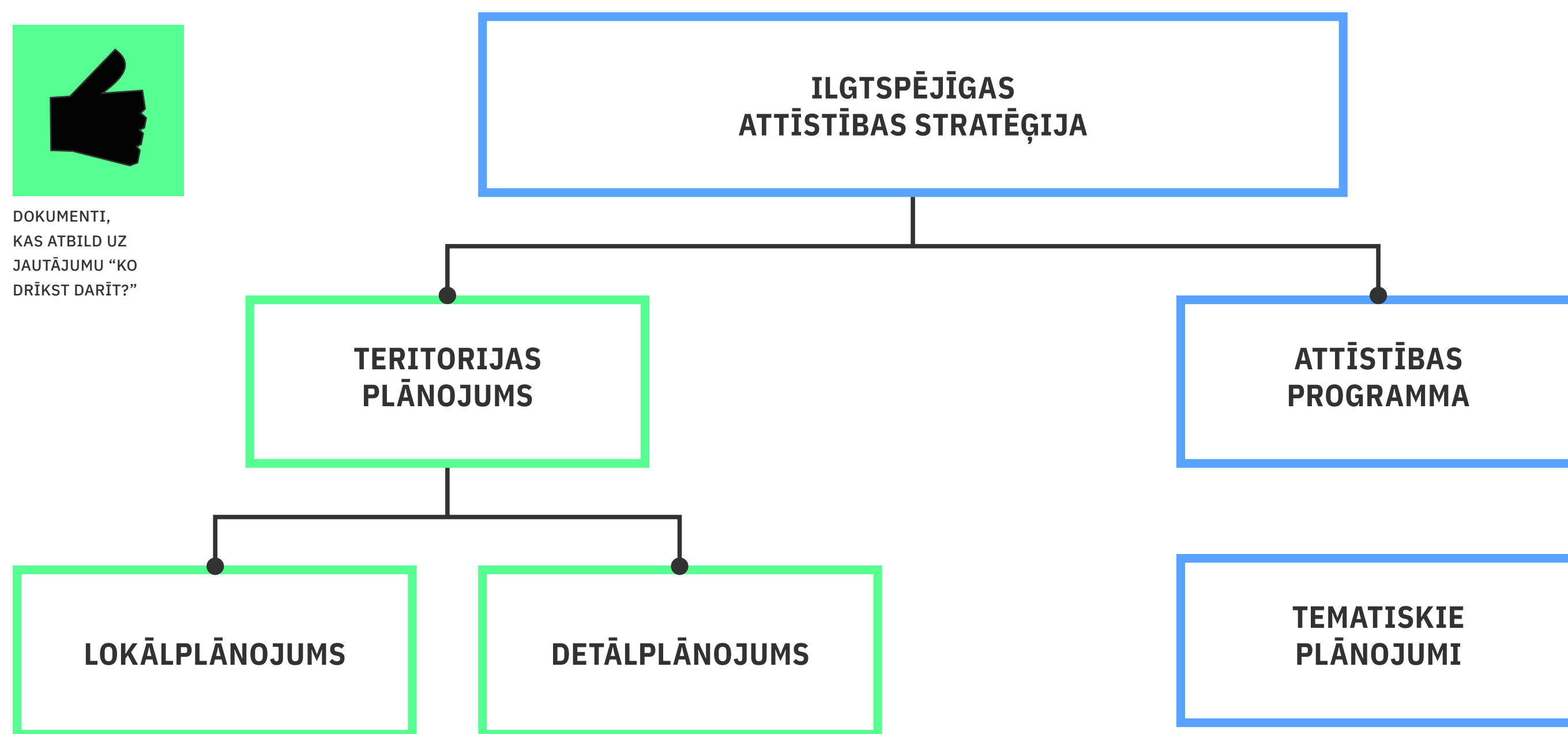
1. Teritorijas plānošanas posms

SVARĪGĀKAIS:

- 1** Ikvienā pašvaldībā ir teritorijas plānošanas dokumenti, kas nosaka, kā pašvaldība attīstīsies un, ko drīkst būvēt noteiktās teritorijās. Šajos dokumentos tiek ielikti “tiesiskie pamati” jeb iezīmētās potenciālās būvniecības apjomi un būves raksturs.
- 2** Teritorijas plānošana ir process, kurā notiek interešu saskaņošana – tajā tiek vērtētas ierosinātāja (parasti – īpašnieka) ieceres ar sabiedrības interesēm, panākot pēc iespējas samērīgāku, abu pušu intereses līdzsvarojosu rezultātu.
- 3** Izdodot būvatļauju, pašvaldība vadīsies pēc teritorijas plānošanas dokumentiem, vērtējot vai tie atļauj iecerētos būvdarbus. Ja tie ļauj, pašvaldībai nav iespējas atteikt izdot būvniecību atļaujošo dokumentu, pat ja kādam sabiedrības pārstāvim pret to ir iebildumi.

DOKUMENTI,
KAS ATBILD UZ
JAUTĀJUMU “KO
DRĪKST DARĪT?”

DOKUMENTI,
KAS ATBILD UZ
JAUTĀJUMU “KO
PAŠVALDĪBA PLĀNO
DARĪT?”

Plānošanas dokumentiem

ir hierarhisks raksturs, tos interpretē un piemēro kopsakarā, sākot ar augtākas hierarhijas dokumentiem. Daļa no plānošanas dokumentiem nosaka pašvaldības attīstības nākotnes redzējumu jeb atbild uz jautājumu “ko pašvaldība plāno darīt?”, piemēram, Ilgtspējīgas attīstības stratēģija, Attīstības programma, Tematiskie plānojumi. Daļa dokumentu paredz konkrētus risinājumus, kuri būs jāievēro veicot būvniecību, šie dokumenti atbild uz jautājumu – “ko drīkst darīt?”, piemēram, teritorijas plānojums, detālplānojums, lokāplānojums.

PLĀNOŠANAS DOKUMENTI	TAVAS IESPĒJAS
ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA – (līdz 25 gadiem) fiksē ilgtermiņa attīstības redzējumu un stratēģiskos mērķus, attīstības prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu rakstveidā un grafiski.	<ul style="list-style-type: none"> → sniegt priekšlikumus un ierosinājumus par pašvaldības attīstību, lieliem mērķiem un uzstādījumiem; → līdzdarboties pašvaldības attīstības vīzijas izstrādē un stratēģisko mērķu noteikšanā; → palīdzēt pašvaldībai noteikt galvenos attīstības rādītājus un vēlamās attīstības tendences.
ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA – nosaka vidējā termiņa (parasti 7 gadi) pašvaldības attīstības vīziju, attīstības virzienu stratēģiskos mērķus, vidēja termiņa prioritātes, konkrētus uzdevumus un rīcības mērķu sasniegšanai. Attīstības programmu veido divas būtiskas sadaļas: rīcības plāns noteiktās jomās (izglītība, sociālā drošība, kultūra utt.) un investīciju plāns. Parasti attīstības programma ir sasaistīta ar pašvaldības budžetu.	<ul style="list-style-type: none"> → sniegt priekšlikumus un ierosinājumus par vidēja termiņa prioritātēm, rīcības virzieniem un uzdevumiem; → līdzdarboties rīcības plāna izstrādē, piedāvājot risinājumus konkrētām pašvaldībā identificētām problēmām; → iesniegt idejas un priekšlikumus, kas būtu jāietver investīciju plānā jeb plānā, kas paredz, kur pašvaldība investēs pieejamo finanšu līdzekļus.
TERITORIJAS PLĀNOJUMS – nosaka teritorijas vai tās daļas funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, reglamentē teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, kā arī citus teritorijas izmantošanas nosacījumus un aprobežojumus.	<ul style="list-style-type: none"> → sniegt priekšlikumus un ierosinājumus par to, kā attīstīsies pašvaldības teritorija, kur būs rūpnieciskās teritorijas, daudzdzīvokļu apbūve un privātmāju ciemi, parki un kapi; → sniegt idejas par ēku atļauto augstumu un apbūves intensitāti, piemēram, cik liela var būt kopējā ēku kvadrātūra, ēku izkārtojums zemes gabalā vai zemes gabalos (cik tuvu ielai, kaimiņu zemes gabaliem, vai būs perimetrālā apbūve (līnijā gar ielu)). → sniegt idejas, cik daudz jābūt brīvajai, zaļajai teritorijai, kāds ir maksimālais autostāvvietu skaits un reizēm arī to, vai jābūvē pazemes autostāvvietas, vai ir pieļaujamas virszemes autostāvvietas; → iesniegt priekšlikumus vai un kā jā saglabā kādi pilsētvidei vērtīgi skati (piemēram, jābūt iespējai redzēt aiz gabala esošo ūdens teritoriju); → sniegt priekšlikumus, kā tiks organizēta satiksmes kustība pašvaldībā.
BŪTISKI! Jāpievērš uzmanība, vai šajā dokumentā tiek runāts par kādu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, koku, augu, dzīvo radību atrašanos un, kādi ir noteikumi to aizsardzībai! Ja dokumentā informācija neparādās, bet jūs zināt, ka teritorijā ir kāds aizsargājams augs vai koks, papildu informāciju var meklēt Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā https://www.daba.gov.lv/lv/dabas-pieminekli-aizsargajamie-koki-jeb-dizkoki	

PLĀNOŠANAS DOKUMENTI	TAVAS IESPĒJAS
<p>LOKĀLPLĀNOJUMS – detalizēts kādas teritorijas daļas (pilsētas, novada pilsētas vai tās daļas vai lauku teritorijas vai tās daļas) plānojums. Lokālpilānojums ir ietvars tālākiem lēmumiem par detālpilānojuma izstrādi un būvniecības iecerēm.</p> <p>BŪTISKI!</p> <p>Ar lokālpilānojumu var grozīt teritorijas atļauto izmantošanu! Piemēram, teritorijā, kurā sākotnēji bija paredzēta savrupmāju būvniecība, ar lokālpilānojumu var paredzēt, ka drīkst būvēt arī daudzdzīvokļu mājas, vai otrādi. Ja redzi/zini, ka tiek izstrādāts lokālpilānojums, pievērs uzmanību tā saturam!</p>	<ul style="list-style-type: none"> → sniegt idejas par konkrētas teritorijas apbūves nosacījumiem – kādi būs teritorijas galvenie izmantošanas veidi (piemēram, savrupmājas vai rindu mājas) un papildus izmantošanas veidi (vai būs atļauta kāda saimnieciskā darbība un tai nepieciešamo ēku būvniecība); → iesniegt idejas par teritorijas labiekārtošanu (piemēram, kur atradīsies atkritumu savākšanas un šķirošanas vietas, kādas ir prasības ielu un piebrauktuvju apgaismošanai utt.).
<p>DETĀLPLĀNOJUMS – nosaka prasības konkrētu zemes vienību izmantošanai un apbūves parametriem, kā arī precīzē zemes vienību robežas un aprobežojumus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> → sniegt idejas un priekšlikumus par konkrētu zemes gabalu apbūves nosacījumiem – kāda apbūve pieļaujama (rūpnieciskie objekti vai privātmājas) un kādas prasības izvirzāmas (precizēt ēku augstumu un ēku novietojumu); → risināt jautājumus par transporta kustību un kustības organizāciju noteiktajās teritorijās; → sniegt idejas par labiekārtojumu un vides pieejamības nosacījumiem, piemēram, plānoto ielu segumu, nosacījumiem apbūvei attiecībā pret reljefu utt..
<p>TEMATISKAIS PLĀNOJUMS – risina specifiskus jautājumus, kas saistīti ar atsevišķu nozaru attīstību (piemēram, transporta infrastruktūra, veselības aprūpes iestāžu un izglītības iestāžu izvietojums) vai specifisku tematu (piemēram, inženiertīklu izvietojums, ainaviski vērtīgas teritorijas un riska teritorijas).</p>	<ul style="list-style-type: none"> → iesniegt priekšlikumus, kas attiecas uz konkrētā tematiskā plānojuma tematiku jeb tvērumu. Piemēram, ja tiek izstrādāts tematiskais plānojums transporta attīstībai, var iesniegt priekšlikumus un idejas par velosatiksmes tīkla vajadzībām un risinājumiem par to, kur attīstīt rekreatīvos velomaršrutus u.c. idejas.

Nokavētā līdzdalība – kā rāda prakse, nereti iedzīvotāji sāk iebilst plānotai būvniecībai būvniecības stadijā, savukārt teritorijas plānošanas posmā sabiedrības līdzdalība ir bijusi zema vai nav bijusi vispār. Situācijā, ja iecerēto būvniecību atļauj pašvaldības plānošanas dokumenti, un visi citi dokumenti atbilst tiesību normu prasībām, iebildumu celšana būvniecības stadijā ir “nokavēta līdzdalība”, kas nenesīs gaidīto rezultātu.

Tālāk tabulā ir aprakstīti divi piemēri no prakses attiecībā uz sabiedrības iesaisti – pozitīvais piemērs, kad sabiedrība tiek iesaistīta plānošanas dokumentu izstrādes stadijā un negatīvais – kad sabiedrība netika iesaistīta, lemjot par nozīmīga objekta būvniecību. Abiem piemēriem ir doti skaidrojumi par sabiedrības līdzdalības nozīmi un pievienoto vērtību.

POZITĪVS PIEMĒRS	KOMENTĀRS
<p>AGRĪNĀ SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IZSTRĀDĒ</p> <p>Privātpersona izstrādāja lokālpilnojumu teritorijai Rīgā, Aptiekas ielā (bijusī rūpnīca Provodņiks). Lokālpilnojuma izstrādātājs lokālpilnojuma izstrādes stadijā esošos dokumentus nosūtīja biedrībai “KUNDZIŅSALA”, iesaistītot biedrību dokumentu izstrādes procesā pirms gala redakcija tiek nodota sabiedriskai apspriešanai. Šāda prasība nav obligāta, taču lokālpilnotāja pasūtītājs vēlējās uzzināt sabiedrības viedokli un mazināt risku, ka sabiedriskās apspriešanas laikā atklāsies būtiski sabiedrības iebildumi, kas var kavēt dokumenta izstrādi vai arī novest pie tāda pilnojuma, ar kuru nav mierā visas ieinteresētās puses.</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Plānošanas dokumenta pasūtītājs iesaistīja sabiedrību dokumentu izstrādes stadijā, vērošoties pie aktīvas biedrības; → Tādējādi jau laicīgi uzzinot sabiedrības redzējumu un vajadzības par plānoto teritoriju; → Iesaistot sabiedrību dokumenta izstrādes procesā, dokumenta gala versija ir kvalitatīvāka, jo spēj reflektēt uz sabiedrības gaidām un vajadzībām, sabalansēt visas intereses; → Agrīnā sabiedrības līdzdalība mazina riskus, ka dokumenta apspriešanas un gala lēmuma pieņemšanas posmā tiks atvērtas plašas un ilgstošas diskusijas.

NEGATĪVAIS PIEMĒRS	KOMENTĀRS
<p>SABIEDRĪBAS VIEDOKLIS NETIEK PRASĪTS BŪVĒJOT NOZĪMĪGU INFRASTRUKTŪRU – JAUNU TRAMVAJA LĪNIJU</p> <p>Rīgas pilsētas būvvalde izdeva vairākas būvatļaujas Skanstes tramvaja līnijas izbūvei, nerīkojot par šo ieceri publiskās apspriedes, jo būvniecības iecerē paredzētie risinājumi tika uzskatīti par Rīgas administratīvās teritorijas ielu pārbūvi, nepaplašinot transporta infrastruktūrai paredzēto sarkano līniju koridoru, kā arī nemainot tā lietošanas veidu.</p> <p>Sabiedrības pārstāvji iebilda pret tramvaja līnijas izbūvi un uzstāja, ka pašvaldībai bija jāriko publiskās apspriedes, noskaidrojot iedzīvotāju vēlmes un intereses. Tikai pēc sabiedrības spiediena Rīgas dome noorganizēja publisko apspriešanu, kur sabiedrība noraidīja ieceri veidot tramvaju līniju. Pēc sabiedrības spiediena un saskaņā ar publiskās apspriešanas laikā izskanējušiem iebildumiem, šī ideja netika īstenota, taču pirms tam tika izstrādāts būvprojekts, samaksājot par to vairāk nekā divus miljonus eiro.</p> <p>Vairāk par apspriešanas rezultātiem – https://www.rdpad.lv/Mekletaji/apspriesanas/Publiskas_apspriesanas/Zinojumi/Parskats_Skanstes%20tramvajs_.pdf</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Pašvaldība, nolemjot būvēt būtisku infrastruktūras objektu, nekonsultējās ar sabiedrību, lai gan šādā situācijā to vajadzēja darīt; → Tā rezultātā sabiedrības pārstāvji asi reaģēja brīdī, kad iecere tika publicēta un jau bija izdarīti būtiski priekšdarbi (sagatavots būvprojekts); → Tikai pēc sabiedrības iesaistes pašvaldība veica sabiedrības viedokļa noskaidrošanu, atsakoties no sākotnējās ieceres; → Piemērs spilgti parāda, ka nozīmīgu būvju gadījumā ir jākonsultējas ar iedzīvotājiem, noskaidrojot to viedokli; → Jo konsultācijas ar sabiedrību būtu mazinājušas risku, ka pašvaldība ieguldīs nozīmīgus finansiālus līdzekļus objektā, ko pēc tam nebūvēs, jo sabiedrībai ir būtiski iebildumi.

RĪKS, KAS DOD IESPĒJU BŪT INFORMĒTAM – ĢEOLATVIA.LV

Lai varētu iesaistīties teritorijas attīstības plānošanā, svarīgi laikus pamanīt brīdi, kad pašvaldībā tiek uzsākts darbs pie plānošanas dokumenta izstrādes vai uzsākta tā apspriede. Kā to nepalaist garām?

Viens no digitālajiem rīkiem, kas var noderēt, ir platforma – “Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas” (www.tapis.gov.lv) vietne “GeoLatvija.lv”.

SVARĪGĀKAS LIETAS PAR ĢEOLATVIA.LV:

- pašvaldībai ir pienākums šajā informācijas sistēmā ievietot informāciju par darbībām un iecerēm ar plānošanas dokumentiem;
- šo sistēmu izmanto ne vien pašvaldības speciālisti, bet tā ir pieejama arī ikvienam interesentam;
- tajā var meklēt un saņemt nepieciešamo teksta un grafisko informāciju par teritorijas attīstības plānošanu.

TAVAS IESPĒJAS ĢEOLATVIJA.LV:

- 1 pierakstīties un saņemt paziņojumus par teritorijas plānošanas dokumentu izstrādes procesa uzsākšanos par sevi interesējošām teritorijām;
- 2 iesniegt priekšlikumus un viedokli publiskās apspriešanas procesā.

Lai pieteiktos paziņojumu saņemšanai no sistēmas, jāveic tālāk minētās darbības:

SOLIS NR. 1:

dodies uz vietni tapis.gov.lv un izvēlies sadaļu “Atvērt ĢeoLatvija.lv”

ATTĒLS NR. 1 “SKAIDROJUMS, KĀ PIETEIKTIES PAZIŅOJUMU SAŅĒMŠANAI VIETNĒ”

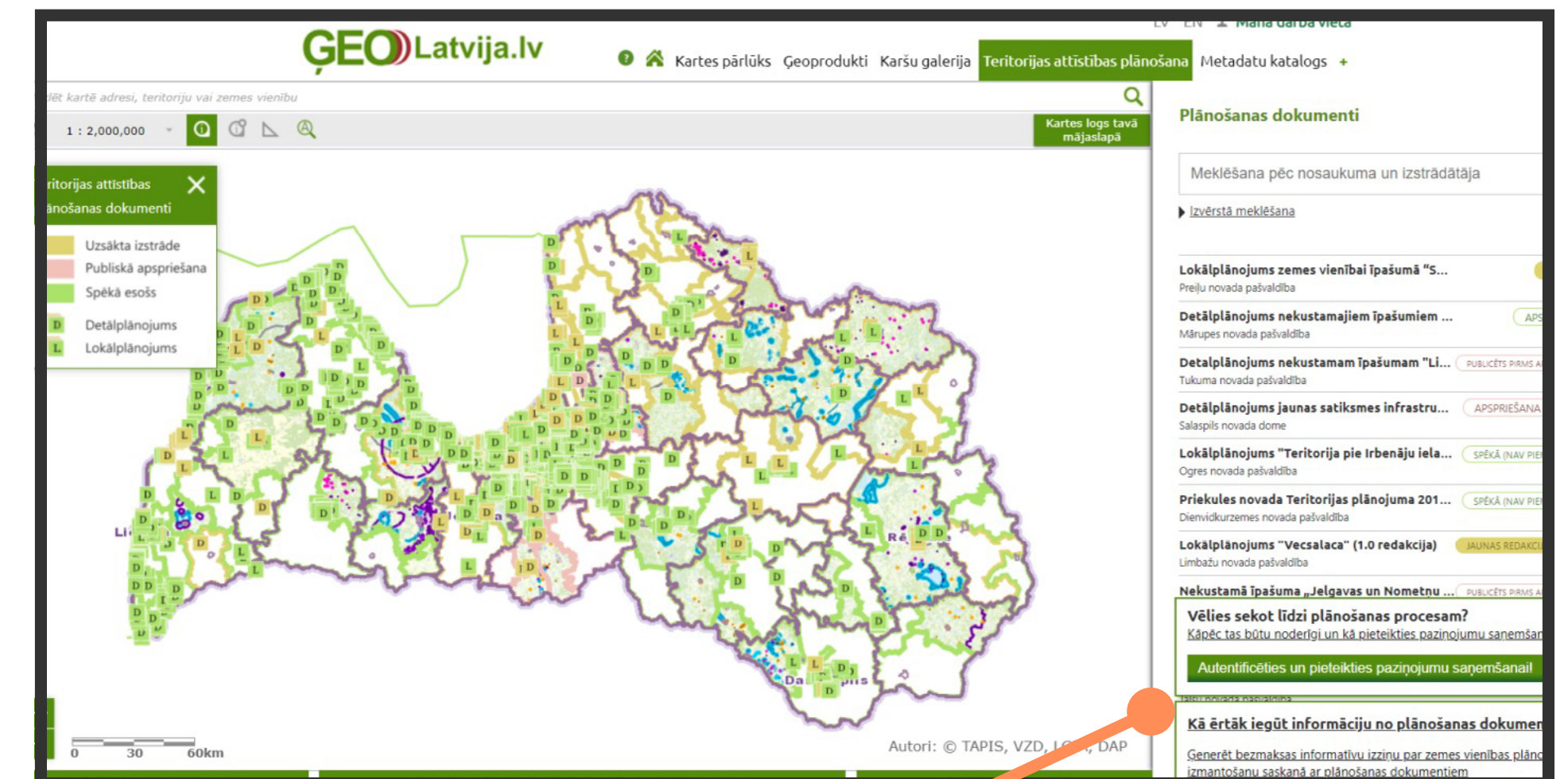

SOLIS NR. 2:

piesakies paziņojumu saņemšanai

SVARĪGI!

Kad piesakies paziņojuma saņemšanai, Tev ir jānorāda teritorija, par kuru vēlies saņemt informāciju. Lai izvēlētos vēlamo teritoriju, pietuvini Latvijas karti un izvēlies teritoriju, par kuru turpmāk saņemsi paziņojumus, ja tajā tiks uzsākta plānošanas dokumentu izstrāde.

Vēlies sekot līdzi plānošanas procesam?

Kāpēc tas būtu noderīgi un kā pieteikties paziņojumu saņemšanai?

Autentificēties un pieteikties paziņojumu saņemšanai!

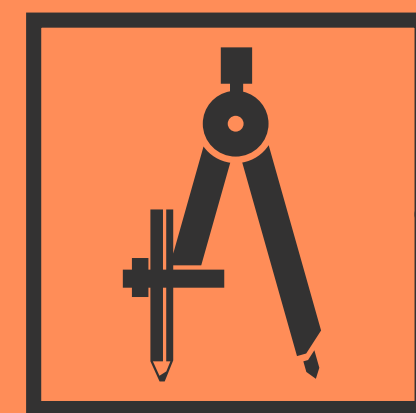

1.1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA SAGATAVOŠANA

Teritorijas plānošanas dokumentu sagatavošanā ir četri svarīgi posmi, kur katrā no posmiem ir vieta arī sabiedrības līdzdalībai:

- 1 PLĀNOŠANA** – pašvaldība un dažādas institūcijas nosaka ietvaru un noteikums plānošanas dokumenta izstrādei;
- 2 IZSTRĀDE** – tiek izstrādāti teritorijas plānošanas dokumenti;
- 3 APSPRIEŠANA** – ar sabiedrību tiek apspriesti teritorijas plānošanas dokumenti;
- 4 LĒMUMA PIENĒMŠANA** – pašvaldības atbildīgās institūcijas pieņem lēmumus attiecībā uz teritorijas plānošanas dokumentiem.

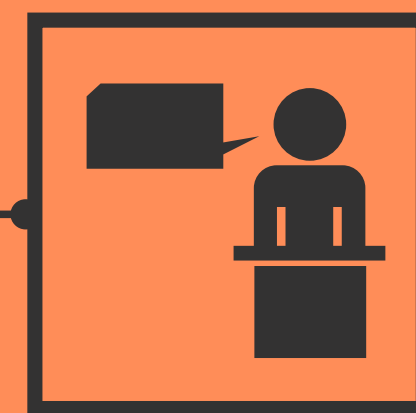
Teritorijas plānošanas dokumentu izstrādei ir vajadzīgs laiks. Lielāku plānošanas dokumentu sagatavošana (piemēram, teritorijas plānojuma sagatavošana) var prasīt pat vairākus gadus, savukārt detālpilnojumai vai lokālpilnojumai izstrāde notiek ātrāk, parasti līdz vienam gadam. Jāatceras, ka ikviens gadījums ir individuāls un ir gandrīz neiespējami paredzēt precīzu laiku dokumentu izstrādei un pieņemšanai.

PLĀNOŠANA

IZSTRĀDE

APSPRIEŠANA

LĒMUMA
PIENĒMŠANA

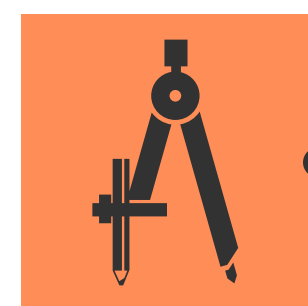
PLĀNOŠANA

Plānošanas dokumentu izstrādes process sākas ar brīdi, kad pašvaldība pati nolemj vai saņem iesniegumu vai lūgumu no kādas privātpersonas uzsākt plānošanas dokumenta izstrādi. Lēmumu par to, vai šo procesu uzsākt, pieņem dome.

KAS NOTIEK ŠAJĀ POSMĀ?

Plānošanas dokumenta izstrāde sākas ar darba uzdevumu noteikšanu. Darba uzdevums ir ļoti būtisks dokuments, jo nosaka ietvaru un mērķus, kas plānojumam ir jāatrisina, tādējādi vairāki būtiski jautājumi tiek izlemti jau šajā stadijā (par apbūves izvietojuma struktūru zemes gabalā, par to, vai ir saglabājami atsevišķi ainavas skati, piem., apbūvei, kas atrodas starp upi un attīstāmo teritoriju tiek nodrošināts, ka tiek saglabāts vismaz daļējs skats uz upi u.tml.).

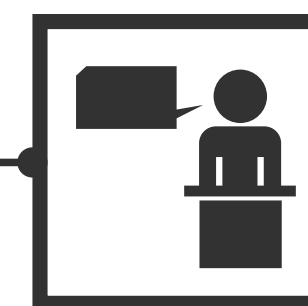
Dome pieņem lēmumu par plānošanas dokumenta izstrādes uzsākšanu (vai atteikumu) un nosaka galvenās lietas, kas jāņem vērā, izstrādājot plānošanas dokumentu. Piemēram, no kādām institūcijām ir jāsaņem saskaņojumi vai tehniskie noteikumi, noteikumi par plānotiem publiskās apspriešanas pasākumiem un citi.

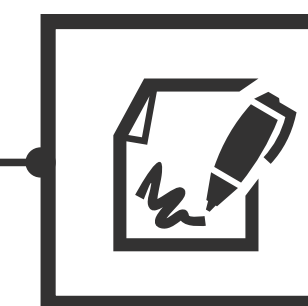
PLĀNOŠANA

IZSTRĀDE

APSPRIEŠANA

LĒMUMA
PIEŅEMŠANA

KĀ TU VARI UZZINĀT, KA DOME SAŅĒMUSI IESNIEGUMU AR LŪGUMU UZSĀKT PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IZSTRĀDI?

Informācija, ka saņemts iesniegums ar lūgumu uzsākt plānošanas dokumenta izstrādi, publiski nav pieejama.

Pirms tam, kad tiek pieņemts gala lēmums (ko pieņem dome), iesniegums vai lūgums tiek skatīts nozares komitejas sēdē vai līdzīgā pašvaldības institūcijā.

Pašvaldību komiteju sēžu darba kārtības ir publiski pieejamas un atrodamas pašvaldības interneta vietnē. Iedzīvotājiem piesakoties dalībai komiteju sēdēs ir iespēja izteikt savu viedokli par plānošanas dokumenta izstrādes darba uzdevumu vai iesniegt to rakstveidā.

Gala lēmumu par plānošanas dokumenta izstrādes uzsākšanu pieņem pašvaldības dome. Domes sēdes darba kārtības tiek publicētas pašvaldības interneta vietnē, domes sēdes ir atklātas un ikvienam ir tiesības iepazīties ar domes sēžu protokoliem.

KĀDAS IR TAVAS TIESĪBAS UN IESPĒJAS ŠAJĀ POSMĀ?

Iedzīvotāju iespējas ietekmēt plānošanas dokumenta izstrādes darba uzdevumu ir nelielas, jo tiesību normās nav noteikts pienākums iesaistīt šajā procesā sabiedrības pārstāvjus. Taču Tu vari sekot līdz atbildīgās komitejas sēžu darba kārtībai, lūdzot iespēju piedalīties komitejas sēdē, kad tiek skatīts Tevi interesējošs jautājums vai iesniegt savus priekšlikumus rakstiski pašvaldības institūcijā, kas sagatavo darba uzdevuma projektu.

SVARĪGI!

Brīdī, kad tiek noteikts uzdevums plānošanas dokumenta izstrādei, tiek noteiktas arī iestādes un institūcijas, no kurām ir jāsaņem tehniskie noteikumi jeb noteikumi, kas, piemēram, paredz, kā tiks organizēta iebraukšana zemes gabalā vai ir kādi noteikumi par zaļās zonas saglabāšanu utt.. Normatīvajos aktos nav atrunāta konsultēšanās ar sabiedrību tehnisko noteikumu izstrādes sagatavošanā, tāpēc, ja Jums ir interese vai viedoklis, Jums jārīkojas proaktīvi, pašiem uzrunājot attiecīgās iestādes un institūcijas, izklāstot savus iebildumus un/vai priekšlikumus

SVARĪGI!

Rīgā no 2023. gada maija sabiedrības pārstāvji piedalās ar pilsētībūvnieciski svarīgu teritoriju lokālplānojumu un detālplānojumu darba uzdevumu izstrādes apspriešanā Pilsētībūvniecības padomē. Dalība šajā padomē ir platforma viedokļa izteikšanai un iespējai iepazīties ar dokumentiem procesa agrīnā stadijā.

IZSTRĀDE

Teritorijas plānošanas dokumentu izstrādes procesā ierosinātājs saņem no visām atbildīgajām iestādēm (tām, kuras pašvaldība ir norādījusi lēmumā) nosacījumus un noteikumus un veic to izpildi, gatavo plānošanas dokumentu.

Labā prakse ir tad, ja plānošanas dokumenta izstrādes stadijā tiek iesaistīta arī sabiedrība, noskaidrots tās viedoklis, vēlmēs un redzējums attiecībā uz noteiktās teritorijas (vai visas pašvaldības) attīstību, taču ir dažas nianšes, kas jāņem vērā:

- **ilgtermiņa plānošanas dokumentu** izstrādi virza un uzrauga pašvaldība (stratēģija, attīstības programma un teritorijas plānojums). Dokumentu izstrādē pašvaldības mēdz rīkot darba grupas, diskusijas ar iedzīvotājiem vai veikt citus sabiedrības viedokļa uzzināšanas pasākumus. Šo pasākumu ietvaros pašvaldības speciālisti uzzina un izzina iedzīvotāju vēlmēs un redzējumu par pašvaldības plānoto attīstību;
- **detālpļānojumus un lokālpļānojumus** bieži izstrādā un procesu vada privātpersonas jeb zemes īpašnieki, kuriem ir savi plāni un ieceres par zemes izmantošanu. Šādā situācijā normatīvie akti neuzliek par pienākumu iesaistīt sabiedrības pārstāvjus un/vai ekspertus dokumenta izstrādes procesā. Sabiedrība iesaistās tikai tad, kad ir izstrādāta plānošanas dokumenta pirmā redakcija un tā tiek izskatīta publiskajā apspriešanā.

KĀ TU VARI UZZINĀT PAR IZSTRĀDES PROCESU UN TAJĀ PIEDALĪTIES?

- Ja pašvaldība virza plānošanas dokumenta izstrādi, tā pati organizē darba grupas ar speciālistiem un diskusijas ar sabiedrību, plaši par to informējot ikvienu interesentu un sabiedrību – publicējot paziņojumus pašvaldības mājaslapā, sociālajos tīklos vai izmantojot līdzdalības instrumentus, piemēram, Iedzīvotāju padomes vai Apkaimju koordinatorus (Rīgā).
- Ja plānošanas dokumentu izstrādā privātpersona, likumdevējs nav uzlicis par pienākumu izstrādes procesā līdz sabiedriskās apspriešanas brīdim iesaistīt sabiedrību.

KĀDAS IR TAVAS TIESĪBAS IZSTRĀDES PROCESĀ?

- Ja pašvaldība virza plānošanas dokumenta izstrādi un rīko publisko apspriešanu, kas ietver sabiedrības līdzdalības aktivitātes, Tev ir tiesības piedalīties šajās darba grupās un diskusijās, izteikt savu viedokli un priekšlikumus, vai iesniegt tos rakstiski.

APSPRIEŠANA

Kad teritorijas plānošanas dokumentu sākotnējā versija (pirmā redakcija) ir izstrādāta, dokumenta izstrādātājiem (pašvaldībai vai privātpersonai) ir pienākums rīkot sabiedriskās apspriedes un publiskās apspriešanas aktivitātes.

Plānošanas dokumenta izstrādātājam pēc iespējas plaši un saprotami ir jāsniedz iedzīvotājiem informācija par:

- iespējām iesaistīties plānošanas procesā, publicējot informāciju par teritorijas plānojuma un tā grozījumu izstrādes uzsākšanu;
- par publiskās apspriešanas kārtību, vietu un termiņiem;
- par to, kur un kad var iepazīties ar attiecīgās teritorijas plānojumu un tā grozījumiem;
- par to, kā ir iesniedzami rakstveida priekšlikumi un atsauksmes.

SABIEDRISKĀ APSPRIEDE – sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji. To izziņo vismaz 14 dienas pirms tā notiks.

PUBLISKĀ APSPRIEŠANA – laikposms (ne īsāks kā 30 dienas), kurā sabiedrības pārstāvji sniedz savus iebildumus un priekšlikumus vai piedalās citās institūcijas rīkotās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskajās apspriedēs un sabiedriskās domas aptaujās un citi).

KĀ TU VARI UZZINĀT PAR PUBLISKĀS APSPRIEŠANAS AKTIVITĀTĒM?

- Informācijai par publiskās apspriešanas aktivitātēm ir jābūt publicētai pašvaldības mājaslapās (parasti sadaļā "Attīstība");
- ja esi reģistrēts lietotājs GeoLatvia.lv un esi pieteicies saņemt paziņojumus, Tu saņemsi paziņojumus par publiskās apspriešanas aktivitātēm;
- pašvaldības izmanto savus sociālos tīklus un informatīvos izdevumus, lai informētu par publiskās apspriešanas aktivitātēm;
- pašvaldība izmanto arī citus sabiedrības līdzdalības kanālus, lai informētu iedzīvotāju par aktivitātēm – piemēram, apkaimju koordinatorus Rīgā, Iedzīvotāju padomes citur;
- izstrādājot detālplānojumu, tā izstrādātājs nosūta paziņojumu tiem detālplānojuma teritorijā esošo nekustamo īpašumu īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem), kuru īpašumā (valdījumā) esošie nekustamie īpašumi robežojas ar detālplānojuma teritoriju.

KĀDAS IR TAVAS TIESĪBAS LĒMUMA PIENĒMŠANAS PROCESĀ

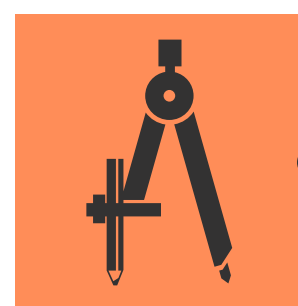
- Iepazīties ar spēkā esošajiem un publiskajai apspriešanai nodotajiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem;
- piedalīties publiskās apspriešanas aktivitātēs – piedalīties sabiedriskajās apspriedēs, sniegt viedokli (mutiski vai rakstiski) par izstrādāto dokumentu atbilstoši tā saturam, sniegt iebildumus par to, ko dokuments paredz.

SVARĪGI!

Iebildumus un priekšlikumus var sniegt arī rakstveidā, GeoLatvija.lv (ja esi reģistrēts lietotājs) vai nosūtīt tos pašvaldībai.

LĒMUMA PIENĒMŠANA

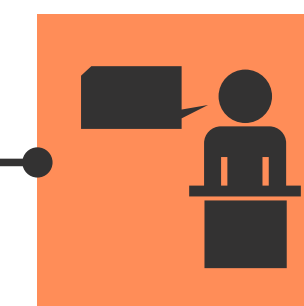
Pēc tam, kad ir beidzies publiskās apspriešanas termiņš, notikušas sabiedriskās apspriedes, saņemti iedzīvotāju priekšlikumi un ieteikumi, tie tiek skatīti pašvaldības atbildīgās institūcijas sēdēs un pēc tam pašvaldības domes sēdē.

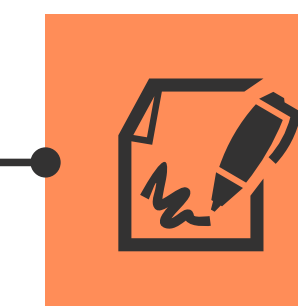
PLĀNOŠANA

IZSTRĀDE

APSPRIEŠANA

LĒMUMA PIENĒMŠANA

Pašvaldībai ir pienākums izvērtēt publiskajās apspriedēs saņemtos priekšlikumus, pieņemot gala lēmumu, un savu lēmumu pamatot, paziņojot to sabiedrībai un priekšlikumu iesniedzējiem.

KĀ TU VARI UZZINĀT PAR ATBILDĪGĀS INSTITŪCIJAS SĒDI?

Informācija par komiteju un domes sēdēm ir publiski pieejama pašvaldības mājaslapā.

KĀDAS IR TAVAS TIESĪBAS APSPRIEŠANAS PROCESĀ?

- Piedalīties pašvaldības atbildīgās institūcijas sēdē, kur tiek skatīti publiskajā apspriešanā saņemtie iebildumi, ieteikumi;
- Izteikt savu viedokli (atbilstoši tam, kā to paredz pašvaldības noteikumi vai iedibinātā kārtība);
- Iepazīties ar pašvaldības atbildīgās institūcijas pieņemto lēmumu (piemēram, protokolu).

Tev ir tiesības vērsties ar iesniegumu jeb sūdzību pašvaldībā, izklāstot savas bažas un iebildumus. Taču svarīgi, ka pašvaldība par šo uzzina pirms deputāti domes sēdē ir nobalsojuši par plānošanas dokumenta apstiprināšanu. Pašvaldībai šis iesniegums ir jāizskata un jāsniedz motivēts lēmums. Tavs iesniegums var būt par pamatu, ka sabiedrības līdzdalības aktivitātes tiek atkārtotas, novēršot konstatētās nepilnības.

Par pārkāpumiem sabiedrības līdzdalībā noteikti ziņo arī par teritorijas attīstības plānošanu atbildīgajai ministrijai (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai), norādot uz trūkumiem vai pārkāpumiem, kura tos izvērtēs, skatot plānošanas dokumentu.

Par pārkāpumiem sabiedrības līdzdalībā informē arī vietējās nevalstiskās organizācijas (piemēram, Rīgā tās būs apkaimju biedrības, citur – Iedzīvotāju konsultatīvās padomes), vēršot arī šo organizāciju uzmanību konkrētajam gadījumam.

Lai neveidotos situācija, ka nekvalitatīvi plānošanas dokumenti (jo netika veikta kvalitatīva sabiedrības līdzdalība) tiek īstenoti praksē, informē vietējos medijus, pievēršot arī plašākas sabiedrības uzmanību.

KO TU VARI DARĪT, JA SABIEDRISKĀS APSPRIEDES PAR TERITORIJAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM NAV KVALITATĪVAS (PIEMĒRAM, NAV PIEEJAMA INFORMĀCIJA PAR APSPRIEŽAMO DOKUMENTU, SANĀKSMĒS NETIEK UZKLAUSĪTI IEDZĪVOTĀJI)?

1.2. PLĀNOŠANAS DOKUMENTU APSTRĪDĒŠANA UN PĀRSŪDZĒŠANA

Ja Tev ir pamatoti un objektīvi iebildumi par pieņemto plānošanas dokumentu, likumdevējs ir noteicis gadījumus, kad pašvaldības lēmums var tikt apstrīdēts vai pārsūdzēts. Zemāk ir uzskaitīti teritorijas plānošanas dokumenti un Tavas tiesības. Ņem vērā, ka no lēmuma juridiskās dabas ir atkarīgas Tavas tiesības un iespējas lēmumu apstrīdēt un pārsūdzēt.

PLĀNOŠANAS DOKUMENTI	LĒMUMA JURIDISKĀ DABA UN TAVAS TIESĪBAS
Ilgtermiņģīgas attīstības stratēģija	Domes lēmums, tas nav apstrīdams vai pārsūdzams.
Attīstības programma	Domes lēmums, tas nav apstrīdams vai pārsūdzams.
Teritorijas plānojums	<p>Saistošie noteikumi, ko var pārsūdzēt Satversmes tiesā šādā kārtībā:</p> <ul style="list-style-type: none"> → divu mēnešu laikā pēc tam, kad stājušies spēkā saistošie noteikumi, vari iesniegt atbildīgajai ministrijai iesniegumu par teritorijas attīstības plānošanu, norādot uz trūkumiem vai pārkāpumiem; → ja atbildīgā ministrija pārkāpumus nekonstatē, bet Tu uzskati, ka tie ir notikuši, Tev ir tiesības iesniegt Satversmes tiesā konstitucionālo sūdzību. Par to, kā iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā, sk. šeit – https://www.satv.tiesa.gov.lv/ieteikumi-konstitucionalas-sudzibas-sagatavosanai/
Lokālpilnojumis	<p>Saistošie noteikumi, tos var pārsūdzēt Satversmes tiesā šādā kārtībā:</p> <ul style="list-style-type: none"> → divu mēnešu laikā pēc tam, kad stājušies spēkā saistošie noteikumi, vari iesniegt iesniegumu atbildīgajai ministrijai par teritorijas attīstības plānošanu, norādot uz trūkumiem vai pārkāpumiem; → ja atbildīgā ministrija pārkāpumus nekonstatē, bet Tu uzskati, ka tie ir notikuši, Tev ir tiesības iesniegt Satversmes tiesā konstitucionālo sūdzību. Par to, kā iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā šeit – https://www.satv.tiesa.gov.lv/ieteikumi-konstitucionalas-sudzibas-sagatavosanai/
Detālpilnojumis	Administratīvais akts, to var pārsūdzēt Administratīvajā tiesā viena mēneša laikā pēc tam, kad ir publicēts paziņojums par detālpilnojumis apstiprināšanu, sniedzot pieteikumu Administratīvajā tiesā. Par to, kā iesniegt pieteikumu Administratīvajā tiesā šeit – https://www.tiesas.lv/lietu-piekritiba-3
Tematiskais pilnojumis	Domes lēmums, tas nav apstrīdams vai pārsūdzams.

2. Būvniecības posms

SVARĪGĀKAIS

- 1** Visu informāciju par būvniecības procesiem meklē “Būvniecības informācijas sistēmā” (BIS) www.bis.gov.lv;
- 2** BIS (publiskajā portālā) nav pieejama informācija par izmaiņām būvniecības procesā, piemēram, ja tiek mainīts būves apjoms, augstums vai novietojums. Šādu informāciju var iegūt, vēršoties pašvaldības būvvaldē;
- 3** ja BIS nav ieraksta par būvdarbiem un/vai būvi, bet realitāte būvdarbi notiek, ir pamatotas bažas, ka notiek prettiesiski būvdarbi vai būve ir nelikumīgi uzbūvēta.

2.1. BŪVNICĪBAS INFORMĀCIJAS SISTĒMA

Būvniecības process nesākas ar būvbedres izrakšanu, bet daudz agrāk. Pirms būvdarbu uzsākšanas ir jāveic noteiktas darbības, proti, jāsaņem un jāiesniedz dokumenti “Būvniecības informācijas sistēmā” (BIS), jāsaņem atļaujas un apliecinājumi uzsākt būvdarbus.

SVARĪGĀKAIS PAR BIS:

- Obligāta prasība uzsākt jaunu būvniecību tikai elektroniski caur BIS ir kopš 2020. gada 1. janvāra. BIS ir ievietota gan aktuālā, gan vēsturiskā informācija par izdotiem lēmumiem būvniecībasveikšanai, tāpēc nereti pieejamās informācijas apjoms atšķiras. Par vēsturiskajām būvatļaujām (un citiem būvniecību atļaujošajiem dokumentiem) informācija ir mazāk izsmeļoša, par lēmumiem, kas izdoti kopš 2020. gada 1. janvāra – informācija ir plašāka.
- BIS publiskajā portālā nav pieejami visi lēmumi. Nav pieejama informācija par izmaiņām būvniecības procesā, piemēram, ja tiek mainīts būves apjoms, augstums vai novietojums. Šādu informāciju var iegūt, vēršoties pašvaldības būvvaldē. Ja esat reģistrējies kā BIS lietotājs, varat izmantot BIS iespēju nosūtīt būvvaldei piekļuves pieprasījumu konkrētai būvniecības lietai.
- Pilnīgāka informācija par notiekošajiem būvdarbiem ir pieejama reģistrētiem lietotājiem un tikai par tiem procesiem, kuros persona pati ir būvniecības iniciators jeb ierosinātājs vai ir atzīta trešā persona.

TAVAS IESPĒJAS BIS

TU VARI:

- iegūt informāciju par izdotām būvatļaujām un citiem lēmumiem, kas saistās ar būvniecības procesiem;
- sekot līdzi, kādā stadijā ir būvniecības process – iesniegta būvniecības iecere, būvatļauja stājusies spēkā, notiek būvdarbi vai būve pieņemta ekspluatācijā;
- iesniegt sūdzību par notiekošajiem būvdarbiem (pat prettiesiskas būvniecības gadījumā), arī iesniegt apstrīdēšanas iesniegumu.

KĀ NEREĢISTRĒTAM LIETOTĀJAM ATRAST INFORMĀCIJU BIS

Apzinoties, ka lielākā daļa no sabiedrības nav BIS reģistrētie lietotāji, tālāk aprakstītais process jeb pamācība attiecas uz neregistrētiem BIS lietotājiem un tiem pieejamo informāciju.

SOLIS NR. 1:

Ienāc <https://bis.gov.lv/>

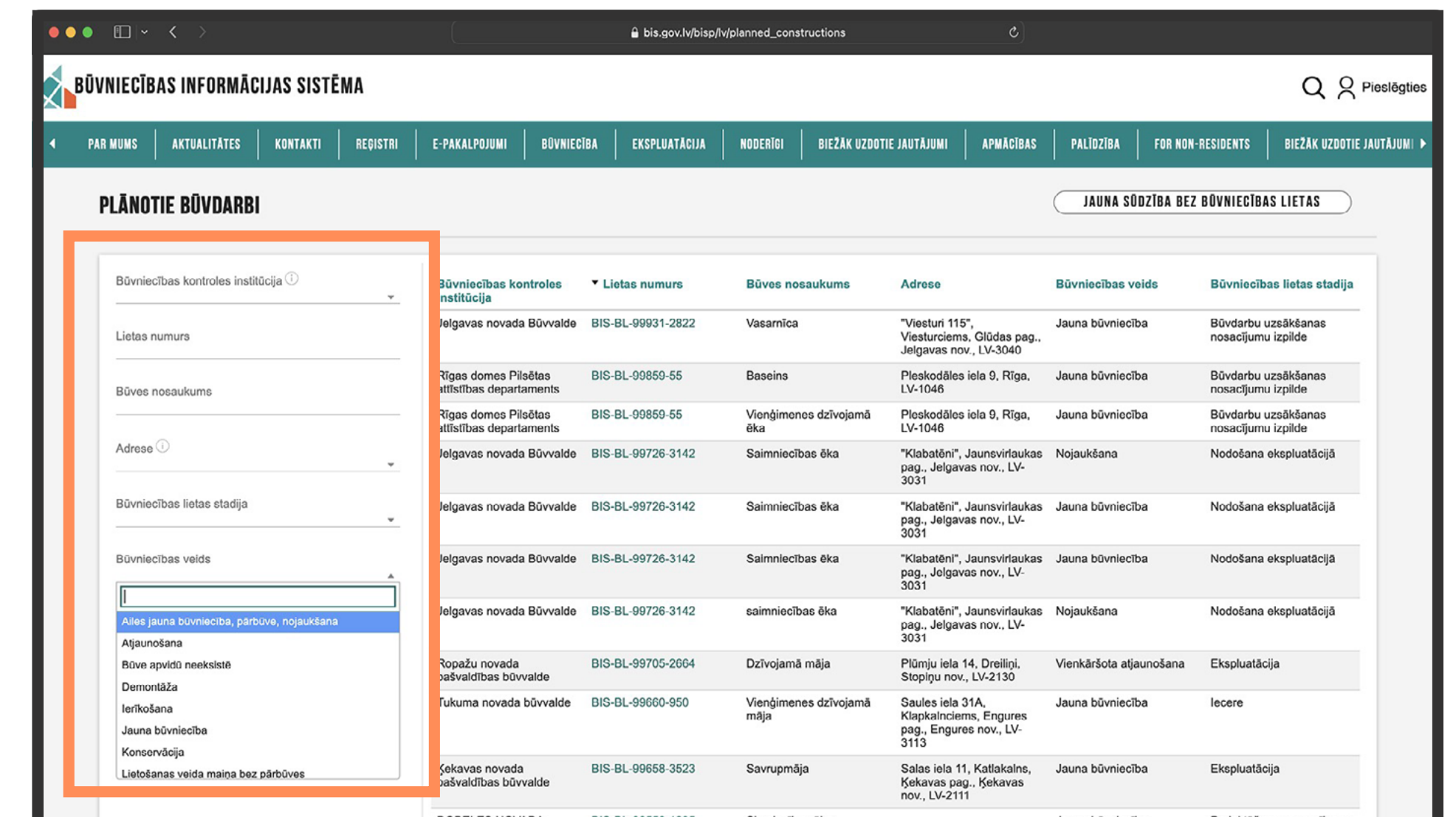
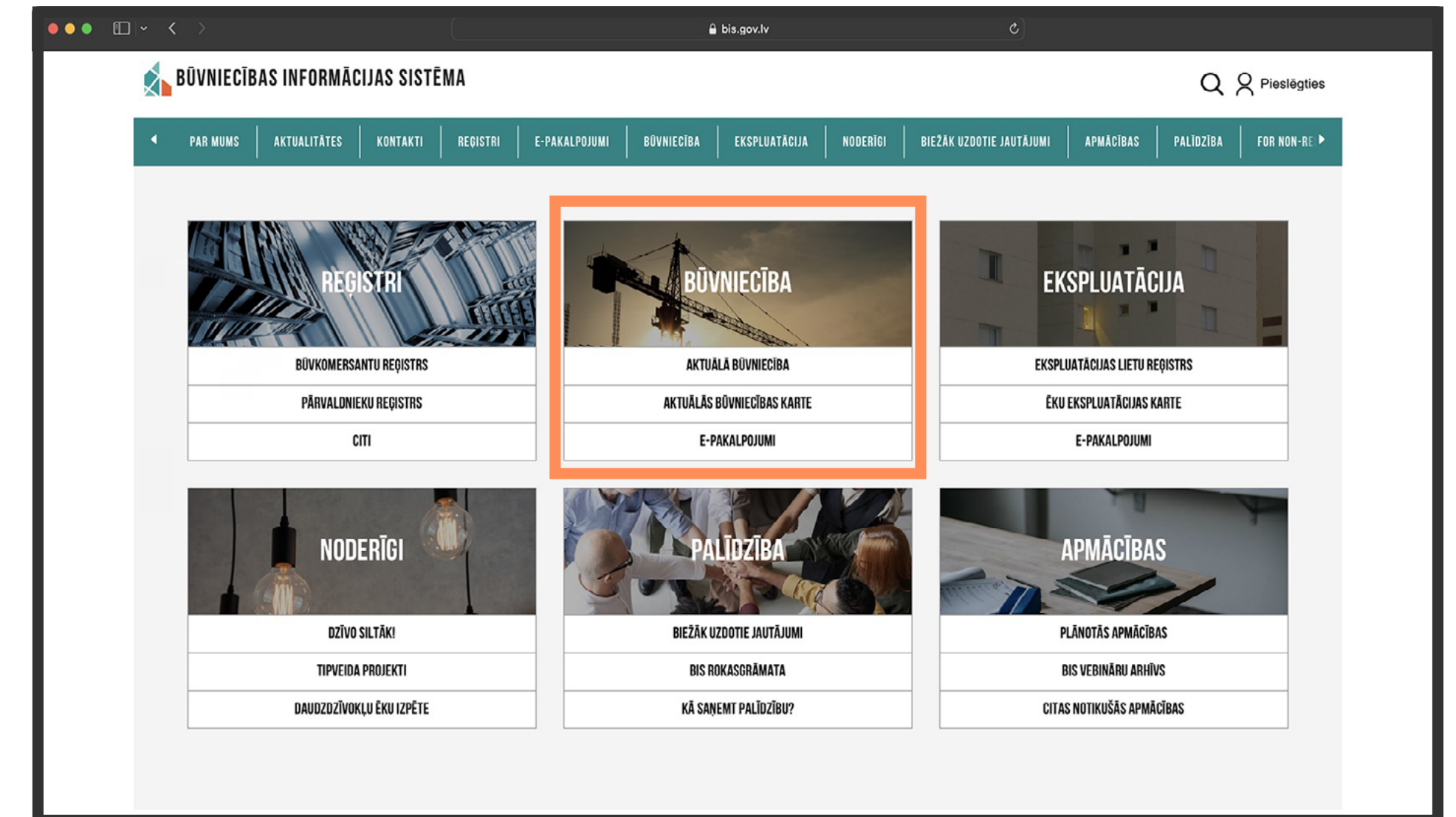
SOLIS NR. 2:

Izvēlies sadaļu “Būvniecība” un meklē sev interesējošo būvobjektu.

SOLIS NR. 3:

Sadaļā “Aktuālā būvniecība” vari meklēt būvobjektu pēc dažādiem parametriem - piemēram, adreses, būvvaldes nosaukuma, būvniecības veida (atjaunošana, jauna būvniecība), un citiem.

ATTĒLS NR. 2 “SKAIDROJUMS, KĀ ATRAST INFORMĀCIJU PAR BŪVNICĪBAS IECERĒM BIS.GOV.LV”

KĀDU INFORMĀCIJU VAR ATRAST BIS?

Būvniecības informācijas sistēma ir sarežģīta, tā paredzēta tādiem lietotājiem kā būvspeciālisti, eksperti, būvdarbu veicēji, būves īpašnieki un citiem jomas/nozares speciālistiem. Attēlā Nr. 3 ir pievienoti paskaidrojumi, kas ļaus labāk saprast, kāda veida informāciju var iegūt no BIS par būvniecības procesiem.

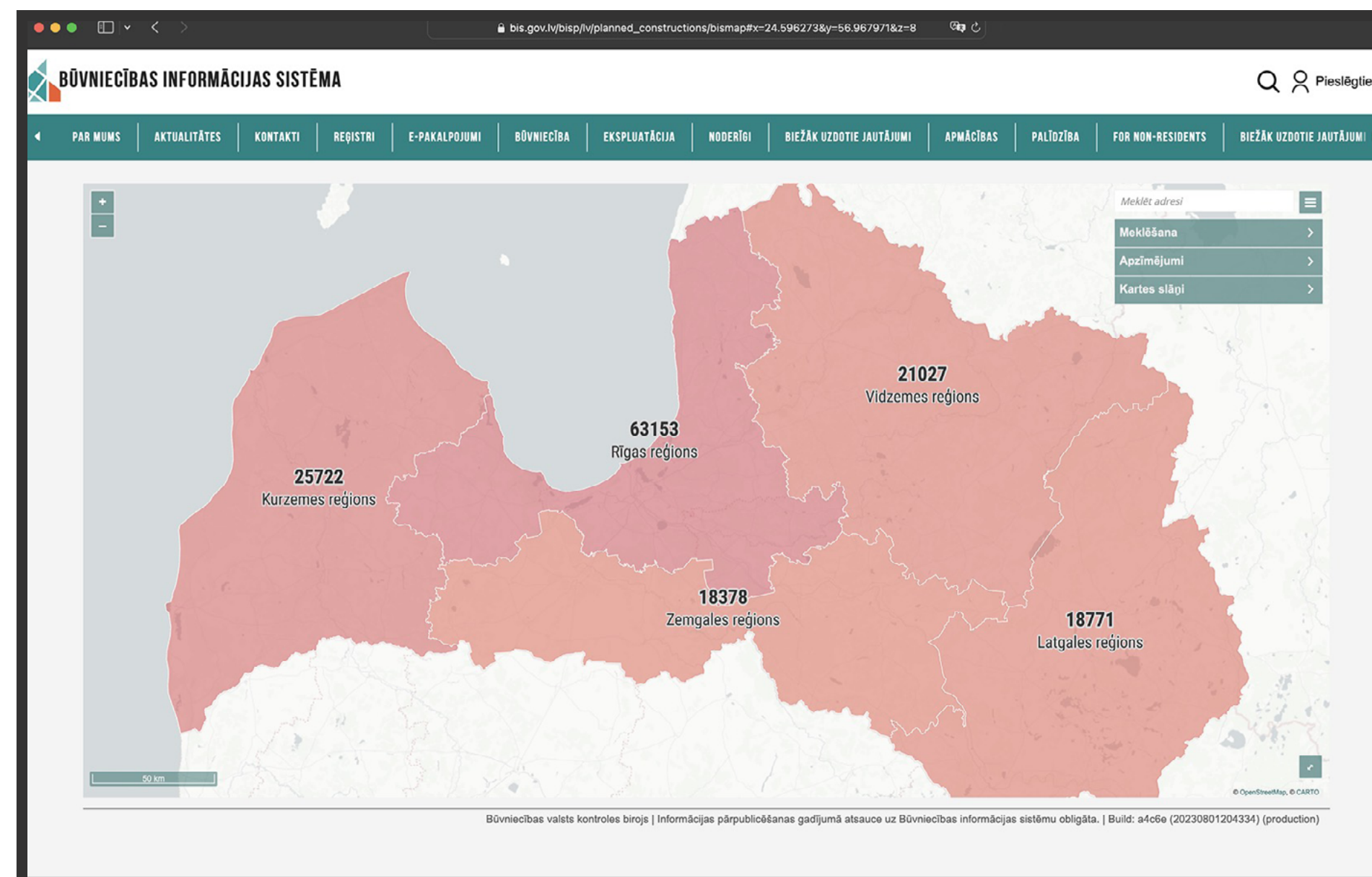
SOLIS NR. 3:

Sadaļā “Aktuālās būvniecības karte” vari meklēt būvobjektu pēc adreses, izmantojot karti.

SOLIS NR. 4:

Ja izmanto iespēju meklēt pēc “Tekstuālā informācija”, nepieciešams norādīt vismaz vienu atlases kritēriju, piemēram, adresi un/vai kadastra apzīmējumu, un tad izvēlas pogu “Meklēt”.

Ja izmanto iespēju meklēt pēc “Ģeotelpiskā informācija (karte)”, nepieciešams norādīt adresi un/vai kadastra apzīmējumu un tad izvēlas pogu “Meklēt”.

ATTĒLS NR. 3 "SKAIDROJUMS PAR IERAKSTIEM BIS.GOV.LV"

Lietas numurs	BIS-BL-96884-1537	
Objekts	Privātmājas piebūve, Maija iela 3	
BŪVES DATI		
Būves nosaukums	Dzīvojamā māja	← BŪVES LIETOŠANAS VEIDS
Būvniecības veids	Pārbūve	
Adrese	Maija iela 3, Cēsis, Cēsu nov., LV-4101	
Kadastra apzīmējums	42010050804001	
Zemes kadastra apzīmējums	42010050804	
Galvenais lietošanas veids	1110 Viena dzīvokļa mājas	
Būvniecības lietas stadija	Būvdarbi	← BŪVNICĪBAS PROCESA STADIJA
Lieta pieder	Cēsu novada būvvalde	
Būvniecības kontroles institūcija	Cēsu novada būvvalde	
Ieceres veids	Būvniecības iesniegums ēkai	← DIENA, KAD BŪVATĻAUJA STĀJĀS SPĒKĀ
Ieceres reģistrācijas datums	16.10.2019.	
Ieceres akceptēšanas datums	25.02.2020.	
Ieceres statuss	Akceptēts	
Lēmums	Būvatļauja (ēkām)	
Lēmuma numurs	BIS-BV-4.1-2020-1393	← CITI NOZĪMĪGI LĒMUMI
Lēmuma datums	25.02.2020.	
Spēkā no	27.02.2020.	
Būvdarbi veicami līdz	17.04.2028.	
PAMATLĒMUMI		
Ieceres akceptēšanas datums	25.02.2020.	←
Projekta nosaukumi izpildīti	02.04.2020.	
Būvdarbu uzsākšanas nosaukumi izpildīti	17.04.2020.	

2.2. KO DARĪT, JA KONSTATĒ PATVAĻĪGU BŪVNICĪBU?

Ja BIS nav ieraksta par būvniecības lietu vai ir aizdomas, ka būvdarbi nenotiek atbilstoši būvprojekta vai tiesību normu prasībām, visdrīzāk ir pamats uzskatīt, ka notiek patvaļīga būvniecība. Šādā situācijā Tev ir tiesības:

- 1 vērsties ar iesniegumu pašvaldības būvvaldē, lai tā pārbauda notiekošā būvniecības procesa tiesiskumu;
- 2 saņemt atbildi no pašvaldības, kur tā skaidro paveikto un pieņemto lēmumu;
- 3 ja pašvaldība nekonstatē prettiesisko būvniecību vai neveic nekādas darbības, lai pārtrauktu patvaļīgu būvniecību, apstrīdi un pārsūdzi pašvaldības lēmumu vai bezdarbību.

PATVAĻĪGA BŪVNICĪBA - būvdarbi, kas uzsākti vai tiek veikti bez būvprojekta, akceptētas apliecinājuma kartes vai akceptēta paskaidrojuma raksta, bez būvatļaujas vai pirms tam, kad izdarīta atzīme par attiecīgo nosacījumu izpildi, gadījumos, kad attiecīgie lēmumi saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešami, kā arī būvdarbi, kas neatbilst būvprojektam un normatīvo aktu prasībām.

PATVAĻĪGA BŪVNICĪBA ir arī būves vai tās daļas ekspluatācija neatbilstoši projektētajam lietošanas veidam vai būvdarbi, kas uzsākti bez attiecīgas projekta dokumentācijas, ja tāda nepieciešama saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

SŪDZĪBAS IESNIEGŠANA

Tu vari iesniegt sūdzību arī BIS, veicot zemāk minētās darbības, taču jāatceras, ka šādi iesniegta sūdzība nav uzskatāma par apstrīdēšanas iesniegumu. Uz šo iesniegumu iestāde atbildēs kā uz parastu iesniegumu, neizskatīs kā apstrīdēšanas iesniegumu. Lai iesniegtu sūdzību, nav jālieto elektroniskais paraksts un sūdzību caur BIS var iesniegt pat anonīmi!

SITUĀCIJA

Gadījumos, ja nezini adresi vai notiek nelikumīgi būvdarbi, izmanto šo iespēju – “Jauna sūdzība bez būvniecības lietas”.

RĪCĪBA

Ja zini adresi un redzi prettiesiskas darbības, izmanto šo iespēju – sameklē nepieciešamo lietu, atver tās datus un izvēlas darbību “Jauna sūdzība”.

BŪVNICĪBAS LIETAS

BŪVNICĪBAS LIETA NR. TMP-253961-38983

Lietas numurs: TMP-253961-38983
Objekts: Pievada gāzesvada izbūve īpašumā "Lejupes", Sējas novadā

BŪVES DATI

Būves nosaukums: Pievada gāzesvads
Būvniecības veids: Jauna būvniecība
Adrese: "Lejupes", Sējas nov., LV-2162
Zemes kadastra apzīmējums: 80920020819

Būvniecības lietas stadija: Būvdarbi
Lieta pieder: Sējas novada būvvalde
Būvniecības kontroles institūcija: Sējas novada būvvalde

Ieceres veids: Apliecinājuma karte inženierbūvei (lēmums)
Ieceres reģistrācijas datums: 18.08.2020.
Ieceres akceptēšanas datums: 28.08.2020.
Ieceres statuss: Akceptēts

PAMATLĒMUMI

Ieceres akceptēšanas datums: 28.08.2020.
Būvdarbu uzsākšanas nosacījumi izpildīti: 29.11.2021.

JAUNA SŪDZĪBA

AIZVĒRT

KAS IR BŪVTĀFELE?

Būvtāfele ir informatīvs paziņojums, kas tiek izvietots zemes gabalā, kur plānota būvniecība un tās mērķis ir informēt sabiedrību par plānotiem būvdarbiem. Būvtāfele ir izvietota vietā, kas labi redzama apkārtējiem, lai tie var iepazīties ar informāciju par plānoto būvniecību un sniegt sūdzību vai apstrīdēt ieceri, ja tam ir tiesisks pamats¹.

Būvtāfeli izvieto, ja tiek plānots būvēt nozīmīgu būvi, piemēram, no jauna būvēt vai pārbūvēt ēkas, kurām ir pieci un vairāk stāvi vai lielas ražošanas telpas un citas. Tātad to izliek tikai izņēmuma gadījumos, citos gadījumos to nav pienākums izlikt.

PUBLISKĀ APSPRIEŠANA PAR BŪVNICĪBAS IECERI

Būvniecības likumā ir noteikti gadījumi², kad par būvniecības ieceri ir jārīko publiskā apspriešana, proti, tā jāveic:

- ja blakus dzīvojamai vai publiskai apbūvei ir ierosināta tāda objekta būvniecība, kurš var radīt būtisku ietekmi (smaku, troksni, vibrāciju vai cita veida piesārņojumu), bet kuram nav piemērots ietekmes uz vidi novērtējums, tad būvvalde nodrošina būvniecības ieceres publisku apspriešanu un tikai pēc tam pieņem lēmumu par ierosinātā objekta būvniecības ieceri;
- citos gadījumos, ja tā lēmusi pašvaldība, nosakot gadījumus savos saistošajos noteikumos.

---

¹Būvtāfeli izvieto pilsētās un ciemos, to novieto vērstu pret publisku vietu, bet ārpus pilsētām un ciemiem – vērstu pret autoceļu. Būvtāfelē norāda šādu informāciju: būvniecības iecere (būvniecības veids un adrese); būvniecības ierosinātājs (fiziskās personas vārds, uzvārds vai juridiskās personas nosaukums, adrese, reģistrācijas numurs); būvprojekta izstrādātājs (fiziskās personas vārds, uzvārds, sertifikāta numurs un darbības sfēra vai juridiskās personas nosaukums, adrese, reģistrācijas numurs); būvniecības ieceres plāns ar ēkas novietni, bet trešās grupas publiskajām ēkām papildus – būvniecības ieceres vizualizācija vides kontekstā; informāciju par būvatļaujas spēkā stāšanās laiku, lēmuma pieņemšanas datumu un numuru.

---

² Būvniecības likums 14. panta 5. daļa, pieejams šeit: <https://likumi.lv/ta/id/258572-buvniecibas-likums>

2.3. BŪVNICĪBU ATĻAUJOŠO LĒMUMU APSTRĪDĒŠANA UN PĀRSŪDZĒŠANA

Visi lēmumi, ar kuriem tiek atļauta būvniecība –paskaidrojuma raksts un būvatļauja, kā arī citi lēmumi (piemēram, lēmums par konservācijas darbu saskaņošanu būvdarbu laikā), kas tiek pieņemti būvniecības sakarā, ir apstrīdami vai pārsūdzami lēmumi.

Lai apstrīdētu vai pārsūdzētu lēmumu, ko izdevusi pašvaldība, un tas saistīts ar būvniecības procesiem, ir jāveic noteiktas darbības un jāievēro termiņi.

TAVAS TIESĪBAS:

1

apstrīdēt un pārsūdzēt tādus lēmumus, kuri aizskar Tavas kā kaimiņa būtiskās tiesības vai tiesiskās intereses (piemēram, būve atrodas tuvāk Tavam zemesgabalam kā to nosaka tiesību normas, būve veido insolācijas problēmas, ir paredzēts būvēt novietni lopiem, kas izraisīs smaku, troksni un citos gadījumus);

2

apstrīdēt un pārsūdzēt tādus lēmumus, kuri neatbilst vides normatīvo aktu prasībām, rada kaitējuma draudus vai kaitējumu videi.

PROCESS:

1

vispirms lēmumu apstrīd pašvaldībā

2

ja atbilde vai lēmums no pašvaldības Tevi neapmierina, to var pārsūdzēt administratīvajā tiesā.

Ir gadījumi, kur būvniecību atļaujošo lēmumu izdevusi cita iestāde, nevis pašvaldība (piemēram, Būvniecības valsts kontroles birojs izdod būvatļaujas būvju būvniecību Latvijas Republikas iekšējos jūras ūdeņos, teritoriālajā jūrā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā), tad arī apstrīdēšanas kārtība var atšķirties no iepriekš aprakstītās un tā tiks noteikta pašā lēmumā.

APSTRĪDĒŠANA – strīdus risināšana iestādē (pašvaldībā), kas izdevusi prettiesisko administratīvo aktu.

PĀRSŪDZĒŠANA – strīdus risināšana administratīvajā tiesā pēc tam, kad iziets apstrīdēšanas process iestādē.

Tālāk tabulā ir aprakstīts lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas process un lietas, kas jāņem vērā.

BIS piedāvā iespēju, ka autorizēts lietotājs var sagatavot iesniegumu par būvatļaujas apstrīdēšanu caur šo sistēmu.

Lai to izdarītu, jāizvēlas būvniecības lieta, par kuru tiek veidots apstrīdēšanas iesniegums un jāizveido iesniegums atbilstoši sistēmas prasībām – jānorāda pamatojums, lūgumi, veids, kā vēlas saņemt atbildi un cita informācija. Vairāk par šo – <https://bis.gov.lv/bisp/lv/help/ka-izveidot-buvatlaujas-apstridesanas-iesniegumu>

	APSTRĪDĒŠANA	PĀRSŪDZĒŠANA
Pamats	Ir jābūt kādam tiesisko interešu vai tiesību aizskārumam, piemēram, būve atrodas tuvāk Tavam zemesgabalam kā to nosaka tiesību normas, būve veido insolācijas problēmas, ir paredzēts būvēt novietni lopiem, kas izraisīs smaku, troksni un citos gadījumus vai lēmums neatbilst vides normatīvo aktu prasībām, rada kaitējuma draudus vai kaitējumu videi.	Ir jābūt kādam tiesisko interešu vai tiesību aizskārumam, piemēram, būve atrodas tuvāk Tavam zemesgabalam kā to nosaka tiesību normas, būve veido insolācijas problēmas, ir paredzēts būvēt novietni lopiem, kas izraisīs smaku, troksni un citos gadījumus, vai lēmums neatbilst vides normatīvo aktu prasībām, rada kaitējuma draudus vai kaitējumu videi
Termiņš	Viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.	Viena mēneša laikā no dienas, kad spēkā stāties lēmums par apstrīdēšanas iesniegumu.
Kur jāsniedz?	Pašvaldībā vai iestādē, kas izdevusi lēmumu.	Administratīvajā tiesā.
Kā to dara?	Jāsniedz iesniegums, norādot, kuru lēmumu apstrīd, kādā apjomā apstrīd un kā izpaužas lēmuma nepareizība.	Jāsniedz pieteikums, norādot pieteikumā obligāto informāciju, kuru nosaka Administratīvā procesa likuma 186. panta 2. daļa.
Nianses	<p>Iesniegums par administratīvā akta apstrīdēšanu aptur apstrīdētā lēmuma darbību no dienas, kad iesniegums saņemts pašvaldībā, taču ir izņēmumi.</p> <p>Ir noteikti lēmumu veidi, kuru darbībā pie apstrīdēšanas netiek apturēta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 paskaidrojuma raksta būves konservācijai akcepts; 2 lēmums par konservācijas darbu saskaņošanu būvdarbu laikā; 3 atzīme par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi; 4 lēmums vai atzīme par būvniecības procesa dalībnieku vai būvspeciālistu maiņu. 	Pieteikuma iesniegšana administratīvajā tiesā neaptur pārsūdzētā lēmuma darbību! Lai prettiesiskā būvniecība neturpinātos, ir jālūdz tiesa apturēt pārsūdzētā lēmuma darbību, sniedzot izsmeļošu pamatojumu.

3. Citi veidi, kā aizsargāt savas intereses

ORGANIZĒ REFERENDUMU!

2024. gada 1. janvāri spēkā stājas “Vietējo pašvaldību referenduma likums”, kurš paredz, ka var rīkot referendumu par domes lēmumu, ar kuru pašvaldība ierosinājusi jaunbūves — publiskas ēkas vai īpaša objekta būvniecību (piemēram, lidostas, termoelektrostacijas, sadzīves atkritumu apglabāšanas vietas un citu līdzīgu objektu)³.

Referendumu var ierosināt Latvijas pilsonis un Eiropas Savienības pilsonis, kurš nav Latvijas pilsonis, bet ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā, ja viņš atbilst visām šīm pazīmēm: 1) ir sasniedzis 18 gadu vecumu; 2) viņa dzīvesvieta ir reģistrēta attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā vai viņam attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā pieder likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums.

Referenduma ierosināšanai ir trīs posmi:

- 1** Kāds ierosina jautājumu par referenduma rīkošanu;
- 2** Tiek savākts noteikts parakstu skaits, lai referendums varētu notikt;
- 3** Tiek organizēts referendums, kurā visi balsstiesīgie lemj, nododot savu balsi “par” vai “pret” ierosināto iniciatīvu.

Ņemot vērā, ka uz Rokasgrāmatas sagatavošanas laiku likums vēl nav stājies spēkā un nav skaidra kārtība, kā referendumu tiks organizēti, šeit nevaram sniegt ieteikumus referenduma organizēšanā. Aicinām sekot līdzi informācijai.

³Jeb būves, kuram saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4. Panta pirmās daļas 1. Punktu piemērojama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.